

DATOS IDENTIFICATIVOS

Fonética e fonoloxía da lingua galega

Materia	Fonética e fonoloxía da lingua galega			
Código	V01G400V01902			
Titulación	Grao en Ciencias da Linguaxe e Estudos Literarios			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Filoloxía galega e latina			
Coordinador/a	Fernández Salgado, Xosé Antonio			
Profesorado	Fernández Salgado, Xosé Antonio			
Correo-e	xsalgado@uvigo.es			
Web	http://https://uvigo.academia.edu/Xos%C3%A9AntonioFern%C3%A1ndezSalgado			
Descrición xeral	Pártese da delimitación e caracterización das dúas disciplinas, Fonética e Fonoloxía, e abórdase logo a descrición do sistema vocálico galego, tónico e átono, a sílaba e os ditongos, o sistema consonántico, para rematar no nivel suprasegmental con todo o referido á prosodia. Dedicase especial atención á mellora da fonética e da prosodia do alumnado, alí onde son máis apreciadas as interferencias do castelán, coa proposta de actividades de carácter oral.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que o estudantado saiba aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúa as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB2	Que o estudantado demostre posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer
CB5	Que os estudantado desenvolva aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer
CG1	Capacitación do estudantado para que adquira coñecementos lingüísticos e literarios.	• saber facer
CG2	Adquisición dos fundamentos metodolóxicos e críticos que permita ao estudantado acceder ao exercicio da actividade profesional cunha formación versátil e interdisciplinar.	• saber facer
CG7	Coñecer os métodos básicos do estudo e análise lingüísticos e literarios.	• saber facer
CE1	Perfecto dominio instrumental das linguas galega, española e portuguesa.	• saber • saber facer
CE5	Coñecemento dos conceptos e métodos da análise lingüística.	• saber • saber facer
CE8	Coñecemento das correntes teóricas e metodolóxicas da lingüística.	• saber • saber facer
CE17	Capacidade para elaborar textos orais e escritos de diferente tipo.	• saber • saber facer
CE21	Coñecemento teórico e práctico da fonética e da fonoloxía do galego, español e portugués.	• saber • saber facer
CT1	Capacidade de aplicar os coñecementos á práctica	• saber
CT2	Comunicación oral e escrita na lingua materna.	• saber facer
CT5	Capacidade de xerar novas ideas.	• saber facer
CT8	Habilidade para traballar de forma autónoma.	• saber facer
CT10	Capacidade de análise e síntese.	• saber facer
CT11	Capacidade para manexar a bibliografía consultada e para citala axeitadamente.	• saber facer
CT12	Respecto pola ética profesional e, en particular, pola propiedade intelectual.	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Identificar, reproducir e describir os sons do galego.	CB5 CG7 CE1 CE5 CE17 CE21 CT5 CT8
Interpretar procesos de variación e cambio fonéticos e fonolóxicos en galego	CB1 CG2 CG7 CE1 CE17 CE21 CT1 CT10
Transcribir fonolóxica e foneticamente textos do galego de diferente tipo.	CB1 CG1 CE1 CE17 CE21 CT1 CT2 CT11
Coñecer e aplicar os conceptos, técnicas e métodos de análise da compoñente fónica da lingua galega, e presentar o seu resultado tanto oralmente como por escrito, seguindo as convencións académicas.	CB2 CG2 CG7 CE5 CE8 CE21 CT1 CT11 CT12
Ser capaces de sensibilizar na apreciación da diversidade lingüística e eliminar prexuízos lingüísticos, sobre todo no nivel fónico da lingua.	CB1 CT12

Contidos

Tema	
I. A análise fonética e fonolóxica do galego.	1. Fonética e Fonoloxía: definición e caracterización. Sons, fonemas e grafías. A transcripción dos sons: os alfabetos fonéticos (AFI e RFE). 2. Fonética da lingua galega. Subdisciplinas: fonética acústica, fonética articulatória e fonética auditiva. Descrición articulatória dos sons lingüísticos do galego. 3. Fonoloxía estrutural da lingua galega. Os fonemas. Delimitación e definición. Segmentación e conmutación. Oposición e trazos distintivos. Neutralización e arquifonemas.
II. O sistema vocálico.	1. A posición tónica: fonemas e realización. Contextos en que aparece /E, e, O, o/. Fenómenos de variación e interferencia. 2. A posición átona. As vogais pretónicas /E, O/. A realización das vogais postónicas. Fenómenos de variación: modificación, adición e supresión.
III. O sistema consonántico	1. Estrutura do sistema do galego común e outros sistemas. 2. Fenómenos de variación nas consoantes oclusivas (os grupos cultos, a gheada), nas sibilantes (o seseo, o rotacismo, a aspiración), nas nasais (o n velar), nas líquidas (o ieísmo) e nas vibrantes (metátese).
IV. A sílaba. Ditongos, tritongos e hiatos	1. A sílaba: concepto, estrutura e tipos. 2. Ditongos, tritongos e hiatos: definición e caracterización. Fenómenos de variación.
V. A prosodia do galego	1. A fonética sintáctica: o sandhi externo. Resultados de encontros de vogal + vogal, consoante + vogal e consoante + consoante: fenómenos máis frecuentes. 2. Acento e entoación.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	18	39	57

Resolución de problemas de forma autónoma	24	55	79
Actividades introductorias	2	7	9
Eventos científicos	0	1	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	<p>Son as horas que o docente dedica a expoñer contidos da materia e as directrices e bases teóricas dos traballos, exercicios, comentarios e transcricións fonéticas que deberá facer o alumnado. Recoméndase que cando o profesor facilite por adiantado fotocopias ou outro material o alumnado traia previamente traballado ese material.</p> <p>O ALUMNADO SEMIPRESENCIAL disporá dos materiais necesarios para avanzar en cada unidade temática na plataforma de ensino virtual Faitic ou, no seu caso, en fotocopia ou PDF; o profesor poderá facerllos chegar tamén a través de e-mail. Segundo dispoñibilidade de aulas na Facultade, existe a posibilidade da súa gravación en vídeo.</p>
Resolución de problemas de forma autónoma	<p>O docente entregará actividades en que se formulan problemas e /ou exercicios relacionados con contidos da materia, que complementan as leccións maxistras. Préstase especial atención á transcripción e ó comentario fonéticos de textos de diferente tipo e rexistro. Naqueles casos en que o profesor entregue previamente os exercicios, recoméndase que o/a alumno/a os traia traballados. O profesor dará indicación daqueles que son avilables.</p> <p>Para o ALUMNADO SEMIPRESENCIAL o profesor colgará no Faitic ou fará chegar vía e-mail estas actividades e deixará un tempo prudencial para a súa resolución. Despois, enviaranse as solucións para a súa autocomprobación.</p>
Actividades introductorias	<p>Son actividades que se realizan o primeiro día de clase, encamiñadas a expoñer os obxectivos e presentar os contidos e principais tarefas do curso así como a bibliografía da materia. Especificamente pídesse ó alumnado a familiarización o antes posible cos símbolos fonéticos do AFI, dos cales se reparte material de estudo ese día.</p> <p>Sería conveniente que o alumnado SEMIPRESENCIAL acudise a esta sesión de presentación. Ese día dáse material fotocopiado da materia.</p>
Eventos científicos	<p>Son horas dedicadas polo alumnado a acudir a conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates etc. realizados por relatores/as de prestixio, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Poden ser fóra do horario escolar.</p>

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	<p>Existe a posibilidade para o alumnado SEMIPRESENCIAL da gravación en vídeo das clases maxistras.</p>
Resolución de problemas de forma autónoma	<p>O docente terá titorías individualizadas ou en pequeno grupo cando así o requira o alumnado en canto ás directrices que debe seguir na resolución de actividades ou nos comentarios dos erros cometidos nas prácticas que se manden entregar como parte da avaliación. Para o ALUMNADO SEMIPRESENCIAL realizaranse tres sesións presenciais, tipo SEMINARIO, distribuídas ó longo do cuadrimestre (a convir entre profesor e alumno), co fin de que o alumnado poida solucionar dúbidas e solicitar explicacións sobre puntos concretos do temario. Así mesmo será atendido en horas de titoría vía e-mail na maior rapidez posible.</p>

Avaliación

Metodoloxías	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	<p>Valorarase a asistencia ás clases sempre e cando sexa máis do 80% delas, así como a participación activa nelas. Para o ALUMNADO SEMIPRESENCIAL esta puntuación súmase á parte "Resolución de problemas ou exercicios"</p>	5	CB2 CB5 CG7 CE1 CE21 CT5 CT12

Resolución de problemas de forma autónoma	Durante o curso, o docente especificará que actividades prácticas das propostas son avaliábeis. Especificamente, o estudante deberá entregar nas datas indicadas a transcripción fonética estreita de 4 textos propostos polo docente e, obrigatoriamente, o resumo crítico de tres artigos (antes do 30 de abril) que se indican na "Bibliografía" que se entregará na clase. Tamén se valorará a participación activa na resolución das outras actividades. O alumnado de avaliación única deberán realizar obrigatoriamente un "Traballo titorado", para o cal deberán pórse en contacto co profesor. O dito anteriormente é tamén válido para o ALUMNADO SEMIPRESENCIAL.	25	CB1 CB5 CG1 CG7 CE1 CE5 CE17 CE21 CT1 CT2 CT8 CT11
Resolución de problemas e/ou exercicios	Realizarase unha proba escrita de resposta curta na última semana de clase sobre os contidos teórico-prácticos da materia. Esta proba coincidirá o mesmo día cás probas de resposta longa. O ALUMNADO SEMIPRESENCIAL realizará os exames sempre de xeito presencial na mesma data có resto do alumnado. O alumnado de avaliación única, sexa semipresencial ou presencial, realizará este exame escrito na data que dispoña o calendario oficial de exames de maio da Facultade.	30	CG2 CG7 CE1 CE5 CE8 CE17 CE21 CT1 CT2 CT10
Exame de preguntas de desenvolvemento	Realizarase unha proba escrita de resposta longa na última semana de clase sobre os contidos teórico-prácticos da materia. Esta proba coincidirá o mesmo día cás probas de resposta curta. O ALUMNADO SEMIPRESENCIAL realizará os exames sempre de xeito presencial na mesma data có resto do alumnado. O alumnado de avaliación única, sexa semipresencial ou presencial, realizará este exame escrito na data que dispoña o calendario oficial de exames de maio da Facultade.	30	CG2 CG7 CE1 CE5 CE8 CE17 CE21 CT2 CT10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Existen dous sistemas de avaliación da materia: a) **Avaliación continua**, para o alumnado que asista regularmente ás clases presenciais, e realice e entregue as tarefas de avaliación indicadas polo profesor en tempo e forma. É obrigatorio entregar os tres resumos de bibliografía antes do 30 de abril. A puntuación final obterase da suma das porcentaxes das puntuacións expresadas arriba. De non superar algunha das actividades que se avalían, o profesor poderá mandar repetilas para corrixilas. En todo caso, o/a alumno/a, polo menos, deberá ter aprobado os apartados de "Probas de resposta curta" e "Probas de resposta longa"; estes exames escritos realizaranse na **última semana de clase**. De non superar a materia na convocatoria de maio, o alumnado deberá realizar un **exame escrito na convocatoria oficial de xullo**. Na semana final de clases tamén se realizará un **exame oral** individual, que o alumnado deberá superar para aprobar a materia. Se por causa xustificada algún alumno/a non pode cumprir a condición de asistencia regular ás clases e a entrega das tarefas deberá comunicarllo ó docente, quen poderá habilitar outras actividades compensatorias. No caso de que o/a alumno/a renuncie á avaliación continua ou incumpra as condicións esixidas para a avaliación continua pasará a ser avaliado polo sistema b) de "Avaliación única".

b) Avaliación única. O alumnado que non opte polo sistema de "avaliación continua", para superar a materia na convocatoria de **maio** deberá entregar obrigatoriamente un **"Traballo titorado"** (20% da nota final) o día do exame escrito e examinarse sobre todos os contidos da materia nun **exame escrito final único** (70%) que se celebrará na data que dispoña o calendario oficial de exames da Facultade; ese mesmo día farase tamén un **exame oral** (10% da nota). De non superar a materia en maio, o alumnado deberá **repetir as partes suspensas na convocatoria de xuño/xullo**, na data que dispoña a Facultade. O/A alumno/a deberá superar obrigatoriamente o exame oral para aprobar a materia. O **"Traballo titorado"** consistirá na gravación, transcripción e comentario dun texto do galego oral. Deberán poñerse en contacto co profesor para máis detalles deste traballo. Os/as alumnos/as que opten por este sistema poderán asistir ás aulas e ser atendidos nas titorías cando o solicitaren.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Álvarez, R. & Xove, X., "Sons e grafía", 1ª, Gramática da lingua galega, Galaxia, 23-47., 2002, Vigo

---

Freixeiro Mato, X. R., Gramática da lingua galega. v. 1: Fonética e Fonoloxía, 2ª, A Nosa Terra, 2002-2006, Vigo

---

Fernández Salgado, Xosé A., Apuntamentos da materia, Edición do autor, 2020, Universidade de Vigo

---

Regueira, X.L., "Cambios fonéticos e fonolóxicos no galego contemporáneo", Estudos de Lingüística Galega, nº 1, 147-167, 2008,

---

Regueira, X.L., "Introdución", 1ª, Dicionario de pronuncia galega, 1-23, 2010, A Coruña

---

González Rei, B., "Interferencias do castelán no galego nas realizacións das consoantes nasais", Cadernos de lingua, nº 24, 5-26, 2003,

Bibliografía Complementaria

Álvarez, R., Regueira, X.L. & Monteagudo, H., "Fonética e Fonoloxía", 1ª, Gramática galega, Galaxia, 11-46, 1986, Vigo

---

Centro de Investigacións Ramón Piñeiro (CILL-RP), BILEGA, Bibliografía informatizada da lingua galega, Santiago de Compostela

---

Recomendacións

Outros comentarios

- Para poder seguir a materia cómpre ter un coñecemento activo elevado do galego oral.

- A copia ou plaxio total ou parcial en calquera tipo de traballo ou exame suporá un 0 nesa proba. Alegar descoñecemento do que supón un plaxio non eximirá o estudantado da súa responsabilidade neste aspecto.

-Na avaliación terase en conta non só a pertinencia e calidade do contido das respostas senón tamén a súa corrección lingüística.

-É responsabilidade do estudantado consultar os materiais dispoñibles na plataforma FAITIC (novidades, documentos, cualificacións etc.) e estar ao tanto dos avisos e das datas de realización de probas.
